

Iz prisilnega molka do besede

dr. Franc
Kramberger,
mariborski
škof

1. Ob novih političnih spremembah se kristjani prav nič ne počutijo postavljene v središče dogajanja, še manj kot politično usmerjevalna sila. Na zgodovino ne gledamo kot na kroženje: enkrat vi – enkrat mi, ali: danes tebi – jutri meni... Cerkev res prehaja iz anonimnosti in geta, v katerem je morala živeti desetletja, v javnost; iz prisilnega molka prihaja do besede, iz prezira v upoštevanje, iz obsodbe na propad v sproščeno delovanje, toda to nikakor ne pomeni, da je vzela politične vajeti v svoje roke. Če bi to storila, bi se izneverila sebi in svojemu poslanstvu. Ponovila bi tolikokrat prav njej očitan greh. Spričo sedanje osveščenosti Cerkev na Slovenskem tega ne bo storila.

2. Če »pokristjanjenje« Evrope pojmuje kot »reevangelizacijo«, kar pogosto naglašajo sedanji papež Janez Pavel II., potem je treba reči, da gre za proces poglobljanja vere tistih, ki verujejo, in za njihovo usposabljanje, da bodo mogli in znali odgovoriti tistim, ki vero in verske vrednote iščejo ter po njih sprašujejo. Tako dogajanje ni nekaj novega, marveč je permanentna pastoralna naloga Cerkev v vsakem času in vsaki generaciji. *Ecclesia semper reformanda!*

Če se temeljni interesi naroda pokrivajo z interesi krščanstva, ne pomeni uresničevanja nekega zgodovinskega modela, marveč dokaz, da evangelijsko sporočilo spada k identiteti naroda v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Slomškovo delovanje to v celoti potrjuje. Kot duhovnik in škof, se pravi kot mož Cerkev, je največ storil za narod.

3. Govoriti o demokratizaciji Cerkev je tvegano, dokler ne vemo, kaj komu ta izraz pomeni. Zato je tudi tvegano naobračati somrak ali celo smrt ideologij na spremembe v Cerkvi ali obratno. Krščanstvo pač ni ideologija in noben »izem«. Cerkev ni in ne bo navezana na noben politični, gospodarski ali družbeni sistem, na nobeno ideologijo. In s sesutjem teh se ortodoksnot cerkvenega nauka nič ne zrahlja ali utrdi. – Drugače je seveda s pastoralno prakso, ki pomeni prilagajanje Cerkev razmeram, v katerih živi, kar velja tudi za Cerkev na Slovenskem.

4. Cerkev vedno vztraja pri tem, da iz svojega verskega poslanstva izvaja pravico in dolžnost, da se zavzema za človekovo dostojanstvo in človekove pravice tudi v javnem življenju. To bo počela, pa naj bo prilično ali neprilično, ne iz politične težnje po vladanju ali po privilegijih, temveč iz zvestobe svojemu poslanstvu, seveda v slogu ali drži dialoga in služenja. To ni klerikalizacija družbe ne politizacija Cerkev. Razumljivo je, da si morajo voditelji Cerkev stalno izpraševati vest in bedeti nad seboj, da prvega ne zagrešijo in drugega ne dovolijo. – Informativnega pisanja verskega tiska o sindikatih, stavkah in podobno ne moremo vzeti za politizacijo Cerkev.

5. Cerkev ni povezana z nobeno družbeno ureditvijo; njen namen ni sožitje s kako partijo, političnim združenjem in stranko, četudi se imenuje krščanska. Zato tudi ne more nobena stranka zastopati ali predstavljati Cerkev. – Cerkev je znamenje in zaščita presežnosti človekove osebe. Kot taka si prizadeva za sožitje z družbo ali državno skupnostjo, ki ima za cilj

skupno blaginjo kot dobrino vseh ljudi in vsakega človeka. Skupna blaginja pa je vsota vseh tistih pogojev za družbeno življenje, ki so potrebni, da morejo posamezniki, družine in združenja čim bolj in čim laže doseči lastno popolnost. Med temi pogoji pa sta: prava, resnična demokracija brez monopola oblasti enih in pluralnost ob spoštovanju dostojanstva človekove osebe in človekovih pravic. Samo tako je možno preseči ideologizacijo družbe in razviti strpno javno življenje.

6. Odgovor na vprašanje je deloma podan že zgoraj, dodajam pa: kar smo doživljali pri nas zadnja desetletja, ni bila ločitev Cerkve od države, ampak groba nadvlada države nad Cerkvijo. To potrjujejo sedanji uvidi v nekatera dogajanja v preteklosti. Pametna in koristna ločitev Cerkve od države je nakazana v evangelijskem stavku: Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega.

7. Cerkev res ne more biti ravnodušna glede vzgoje, šolstva in kulture, predvsem ko gre za njene člane, saj so navedene dejavnosti sestavnica njenega poslanstva. Če Cerkev oznanja ljudem vero in verske vrednote, če jim v zakramentih posreduje božje življenje in jim ga pogloblja, če jih z zapovedjo ljubezni do Boga in bližnjega usmerja in spremlja skozi vsakdanje življenje, potem prispeva k dostojanstvu človeka in njegovi življenjski sreči vrednote, ki jih nobena druga družbena sila ne more dati v enaki vrednosti. S tem pa Cerkev prispeva tudi odločilni delež k izgradnji in utrjevanju družbenega življenja, vendar ničesar noče vsiljevati tistim, ki niso njeni člani.

8. Cerkev in njene institucije pri nas nimajo nobenih političnih tendenc. Obstaja samo evangelijski nauk o svobodi in človekovem dostojanstvu. Tak nauk Cerkev oznanja, ga razodeva in se oglašča, kadar ga kdo tepta. – Meja tolerantne oznanjevalne prakse je spoštovanje človekove osebe, njegova vest, njegova svobodna volja.

9. Človek je bitje, ki išče resnico in teži po dobrem. Resnica in dobrota sta dva kriterija, po katerih Cerkev opravlja selektivni izbor med različnimi smermi. Za vse, kar je resnično in dobro, se pravi, kar je človeku v blagor, se Cerkev poteguje in bori. Težave nastajajo, ko si posameznik ali skupina prikoji in razlaga resnico po svojem okusu in dobroto po svojem merilu. Taka absolutizacija lastnega prepričanja je zloraba kriterijev, pa naj gre za teologijo osvoboditve ali od nje inspirirano družbenopolitično gibanje.

10. Govorjenje o uradni Cerkvi predpostavlja obstoj tudi neuradne Cerkve – torej Cerkve v Cerkvi – in sugerira misel, da si nasprotujeta. Za nas je uradna rimskokatoliška Cerkev, se pravi skupnost vernikov s škofi in papežem. Kdor misli, da obstaja še druga (neuradna) katoliška Cerkev, se moti.

Res so znotraj Cerkve različna mišljenja, ne pa različne alternativne katoliške smeri. V Cerkvi se uresničuje mozaična različnost ob temeljni edinosti in edinstvo ob različnosti, ali kakor je dejal že Avguštin: edinstvo v potrebnem, svoboda v dvomnem, v vsem pa ljubezen. Cerkev se ni in se ne bo vezala na nobeno določeno družbeno prakso. Že Slomšek je posvaril svoje duhovnike pred to nevarnostjo z znanim rekom: »Kdor se oženi z duhom časa, postane kmalu vdovec.«

11. Kakšna bo družba 21. stoletja, je težko reči, saj so spremembe zadnjih nekaj let podrle vse diagrame in prekoračile vse zakonitosti družbenega razvoja. Prisotnost Cerkve v moderni družbi si predstavljamo kot ures-

ničeno Kristusovo evangeljsko priliko: »Vi ste sol zemlje, vi ste luč sveta«. To pomeni: Cerkev prihodnosti bo bolj preprosta in življenjska, ne bo Cerkev mogočnih organizacij in velikih manifestacij. Čas ji bo iztrgal marsikaj zunanjega in pozneje dodanega. Ne bo si pustila zapirati ust z denarjem, častmi in obljubami, tudi ne z grožnjami. Ne bo se pustila enačiti s političnimi sistemi. Cerkev ni in ne bo cilj, marveč sredstvo do cilja; cilj je Bog, Kristus. Še bolj bo odprta za človeka. Še bolj se bo zavedala svojega preroškega poslanstva in pričevanja. Čutila bo dolg do vseh ljudi, tudi do nevernih. Njena moč bodo male skupnosti ali občestva. Tudi v prihodnosti ne bo popolna, bo pa na poti popolnosti. Trezno bo presojala znamenja časa in nanje odgovarjala.

12. Glede nastopa patra Tardifa v Ljubljani je treba reči, da ni edina možna razlaga parapsihološka razlaga njegovega dela ali poslanstva, vsaj za vernega udeleženca ne. Kolikor mi je znan namen in potek tega seminarja, morem odločno zanikati in reči: Cerkev v Sloveniji ni uporabila tega dogodka za medijsko utrditev svojih pozicij. To bi pomenilo manipulacijo in pristanek na načelo: Namen posvečuje sredstvo. To pa je Cerkvi tuje! Poleg tega pa Cerkev nima vpliva na medije.

13. Prenova Cerkve v vsaki deželi je nekaj svojstvenega ali posebnega, hkrati pa je vedno neločljivo povezana s prenovo vesoljne Cerkve.

Krščanske vrednote: civilizacijsko vprašanje

mag. Metod
Pirih,
koprski
škof

Ob prebiranju anketnih vprašanj se mi je najprej pojavilo vprašanje, kaj pod pojmom Cerkve sploh pojmuje. Nekdo bi pri odgovorih na vprašanja imel pred očmi predstavo, da je Cerkev le cerkvena hierarhija s papežem in škofi na čelu. Drugi bo imel pod pojmom Cerkve pred očmi vse tiste, ki verujejo v Kristusa in so z zakramentom včlenjeni v Kristusa, teološko izobražen človek pa bo vedel, da je zadnji koncil Cerkev najrajši opisoval kot »potujoče božje ljudstvo« ali kot »Kristusovo skrivnostno telo«. Pri odgovorih na vprašanja bom imel pred očmi koncilsko podobo Cerkve.

ad 1.

Po vojni smo bili verni zapostavljeni na vseh področjih. Ne le v politiki! Tudi v kulturi, gospodarstvu, šolstvu, sredstvih družbenega obveščanja so bile verske vrednote pogosto prikazane kot nekaj preživelega in škodljivega. Tega stanja še nismo popolnoma presegli. Nekateri so šokirani, če se o verskih dejstvih skuša zdaj normalno in objektivno govoriti. Vsem se zdi normalno, da RTV nameni precej prostora in časa za šport. Če pa posveti nekaj minut kakšni verski slovesnosti ali verskemu vprašanju, nekateri že govorijo o klerikalizmu, o posiljevanju ljudi z vero, o prevladi Cerkve nad javnim mnenjem. Verjetno bo potrebno še precej časa, da bomo verska